

Granskning av hållbarhetsarbetet

På vårt uppdrag har PwC genomfört en granskning av kommunens hållbarhetsarbete med särskilt fokus på miljö- och klimatarbetet. Syftet med granskningen är att undersöka om kommunstyrelsen, utifrån sitt övergripande ansvar, bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbetet i synnerhet.

Granskningen visar att det inom ramen för ledningssystemet finns en tydlig planering och definition av vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen. Det saknas dock ett sammanfattande styrdokument för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor. Ambitioner och målsättningar uttrycks i olika styrdokument och upplevs i vissa fall som otydliga.

Vidare visar granskningen att kännedomen om kommunens politiska ambitioner och program är utbredd i organisationen. Kommunikationen kring arbetet upplevs även som god men det saknas en tydlig röd tråd mellan det politiska programmet och verksamheternas handlingsplaner.

Det finns behov av att förbättra mätbarheten som grund till att även förbättra redovisning av utfallet för respektive indikator. Politisk uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet har ej gjorts i tillräcklig utsträckning, vilket medfört att beslut heller inte har kunnat fattas utifrån någon uppföljning. Resurser till arbetet som helhet upplevs i vissa fall som ett problem. Beslut i form av budget och åtgärd av klimatlöften har dock fattats.

Den samlade bedömning i granskningen är att kommunstyrelsen utifrån sitt övergripande ansvar *inte helt*, bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbete i synnerhet. Med utgångspunkt i de förbättringsområden som identifierats i granskningen lämnas ett antal rekommendationer som framgår av revisionsrapporten.

Kommunrevisionens beslut

Revisorerna beslutade vid sitt sammanträde den 2 september att skicka revisionsrapporten till kommunstyrelsen för svar och till kommunfullmäktige för kännedom.

Revisorerna förväntar sig ett svar från kommunstyrelsen med kommentarer och redovisning av vilka åtgärder som kommer att vidtas, utifrån de rekommendationer som ges i rapporten. Svaret bör vara revisorerna tillhanda senast 2021-12-03.

För revisorerna i Götene kommun

Peter Legendi

Ordförande

Bilaga, Granskning av kommunens hållbarhetsarbete med fokus på miljö- och klimatarbetet, PwC 2021.

Granskning av kommunens hållbarhetsarbete med särskilt fokus på miljö och klimatarbete

Götene kommun

September 2021

Projektledare, Erika Roselea

Projektmedarbetare, Sara Ljungberg

Kvalitetssäkrare, Peter Aschberg

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Götene kommun genomfört en granskning av kommunens hållbarhetsarbete med särskilt fokus på miljö och klimatarbete. Syftet med granskningen är att undersöka om kommunstyrelsen, utifrån sitt övergripande ansvar, bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbetet i synnerhet.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen, utifrån sitt övergripande ansvar, *inte helt* bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbete i synnerhet.

Nedan presenteras bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "*Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor*".

Revisionsfrågor	Bedömning
Har kommunen definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen och finns en tydlig planering?	Ja
Finns det ett tydligt program för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor?	Delvis
Har hållbarhetsstrategin med tillhörande lokala mål konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?	Delvis
Har hållbarhetsstrategin och beslutade aktiviteter kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?	Ja
Sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider?	Delvis
Har beslut fattats med anledning av genomförd uppföljning?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning och utifrån kommunstyrelsens övergripande ansvar lämnar vi ett antal rekommendationer:

- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att se över antalet mål inom miljö- och hållbarhetsområdet för att tydliggöra prioriteringar.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att tydligt resurssätta målen som presenteras i det klimat- och miljöpolitiska programmet.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att det klimat- och miljöpolitiska programmet tydligare konkretiseras i kommunens olika verksamheters styrande dokument och hos de kommunala verksamheter som i första hand omfattas av programmet, däribland nämnden för service och teknik (liknande den koppling som gjorts av de globala målen).
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att samla de politiska ambitionerna i ett samlat dokument för att underlätta styrning och uppföljning inom området.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att öka mätbarheten av mål genom att respektive mål har ett tillhörande mått (indikator) och målvärden (vilket förväntat resultat vill vi se?). Detta för att kunna utvärdera att de insatser/åtgärder som genomförs har haft en avsedd effekt.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att systematiskt följa upp det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Rekommendationer	2
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	5
Granskningsresultat	6
Definition av hållbarhet och hållbar utveckling	6
Tydligt program för miljö- och klimatfrågor	7
Kommunicering i organisationen	13
Arbetet med uppföljning	14
Vidtagna åtgärder utifrån rapportering	16
Samlad bedömning	Error! Bookmark not defined.
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	18
Bilagor	20
Politiska mål och indikatorer för programperioden år 2019-2024	20

Inledning

Bakgrund

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling. Agendan specificerar mål och delmål som ska uppnås på global nivå. För att uppnå målsättningen på nationell nivå är delaktighet och engagemang på regional nivå centralt. I samarbete med Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län har Götene kommun antagit 8 av de totalt 20 klimatlöften som arbetats fram i samarbetet med fokus på utsläppsminskning. Ett av Götene kommuns strategiska områden 2020-2022 är "Klimat- och miljösmart kommun". Genomförandet av Agenda 2030 är mer avgörande än någonsin för att skapa ett hållbart och rättvist samhälle. Kommunerna spelar en viktig roll i genomförandet av agendan. Rådet för Kommunal analys visar ett urval av nyckeltal som stöd för kommuners genomförande. Vid tiden för fastställande av granskningens projektplan hade Götene kommun tappat 31 placeringar i jämförelse med tidigare år i Aktuell Hållbarhets miljöranking. Götene kommun låg då på plats 267 av 290 kommuner. För år 2021 ligger kommunen på plats 229.

Mot denna bakgrund och sin riskanalys för år 2021 har revisorerna beslutat att genomföra en granskning av hur kommunen arbetar med de av fullmäktige beslutade hållbarhetsfrågor, såsom de uttrycks i mål och budget 2021 samt i det klimat och miljöpolitiska programmet 2019-2024.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att undersöka om kommunstyrelsen, utifrån sitt övergripande ansvar, bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbetet i synnerhet.

- Har kommunen definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen och finns en tydlig planering?
- Finns det ett tydligt program för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor?
- Har hållbarhetsstrategin med tillhörande lokala mål konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?
- Har hållbarhetsstrategin och beslutade aktiviteter kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?
- Sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider?
- Har beslut fattats med anledning av genomförd uppföljning?

Revisionskriterier

- Agenda 2030 - FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling
- Kommunens klimatlöften
- Relevanta policys, mål, strategier inom hållbarhetsområdet och miljö- och klimatarbetet som kommunen fattat beslut om.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsen övergripande ansvar och avser revisionsår 2021.

I rapporten görs hänvisningar till kommunens större nämnder och verksamheter som socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritid. Vidare görs hänvisningar till Götene och Skara kommuns gemensamma nämnd - nämnden för service och teknik. Detta för att kunna bedöma konkretisering och kommunikeringen av kommunens styrdokument inom området, bland annat det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta styrdokument såsom det klimat- och miljöpolitiska programmet, verksamhetsplaner, handlingsplaner samt uppföljningsrapporter.

Inom ramen för granskningen har intervju genomförts med:

- Kommunstyrelsens presidium
- Kommundirektör
- Tf sektorschef ledning och stöd
- Sektorschef samhällsbyggnad
- Kommunutvecklare inom sektor samhällsbyggnad
- Sektorschef kultur och fritid samt fritidssekreterare och bibliotekarie
- Sektorschef barn och utbildning och kommunutvecklare
- Sektorschef omsorg och kommunutvecklare

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Definition av hållbarhet och hållbar utveckling

Revisionsfråga 1: Har kommunen definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen och finns en tydlig planering?

lakttagelser

Götene kommuns definition av hållbarhet och hållbar utveckling är definierat genom kommunens beslutade "Ledningssystem - Politisk målstyrning och systematiskt kvalitetsarbete för hållbar utveckling", antagen av kommunfullmäktige den 21 oktober 2019. Ledningssystemet beskriver hur Götene kommun styrs och hur kommunen ska arbeta och skapa förutsättningar för att säkerställa tjänster av hög kvalitet till medborgarna.

Ledningssystemet ska vara heltäckande för genomförande, uppföljning och utveckling utifrån de tre hållbarhetsperspektiven; social-, ekonomisk- och miljömässig- hållbarhet. Av ledningssystemet framgår att hållbar utveckling kort kan beskrivas som en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Definitionen överensstämmer med den allmänt vedertagna definitionen av hållbarhet enligt Brundtlandrapporten.

Vid intervjuer framgår att det i huvudsak är ovanstående definition som lyfts avseende Götene kommuns definition av hållbarhet och hållbar utveckling.

Bedömning

Revisionsfråga 1. Har kommunen definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen och finns en tydlig planering?

Ja.

Granskningen visar att kommunen har definierat hållbarhet och hållbar utveckling genom det politiskt antagna ledningssystemet.

Tydligt program för miljö- och klimatfrågor

Revisionsfråga 2: Finns det ett tydligt program för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor?

Iakttagelser

I Götene kommun finns flera kompletterande styrdokument som anger hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor.

Mål och budget 2021

Götene kommuns vision är *“Bo i Götene, lev i världen”*, vilket beskrivs som ett uttryck för kommunens vilja att skapa goda livsmiljöer samtidigt som samverkan med omvärlden utvecklas på ett hållbart sätt. Visionen har brutits ner i strategiska mål som är politiskt prioriterade under mandatperioden. Utifrån de strategiska målen fastställer nämnderna/bolagsstyrelserna verksamhetsmål med tillhörande indikatorer för sitt verksamhetsområde för mandatperioden. Indikatorerna beskriver vilket resultat man vill uppnå och används i uppföljningen av hur väl målen har uppnåtts. Ett av kommunfullmäktiges strategiska mål har ett särskilt fokus mot miljö- och klimatarbete, nämligen: Götene kommun är *“en klimat- och miljösmart kommun”*. Till detta strategiska mål har kommunstyrelsen och Götene kommuns nämnder formulerat verksamhetsmål, vilket framgår närmare under revisionsfråga 3 där även resursallokering diskuteras.

Vidare har kommunen en tydlig politisk viljeinriktning att implementera Agenda 2030 och har genomfört ett arbete med att koppla de strategiska målen i kommunen till dessa¹. Till det strategiska målet *“en klimat- och miljösmart kommun”* har följande Agenda 2030 mål kopplats:

Figur 1: Götene kommuns strategiska mål kopplade till Agenda 2030 mål

Strategiskt mål: En klimat- och miljösmart kommun.

Klimat- och miljöpolitiskt program - politiska mål för programperioden 2019–2024

I Götene kommun finns ett klimat och miljöpolitiskt program för perioden 2019-2024, antaget av kommunfullmäktige 2019-04-29 §70. Det klimat- och miljöpolitiska programmet är utarbetat av kommunstyrelsen och har som syfte att synliggöra Götene kommuns relation till Sveriges miljömål och till Västra Götalands regionala arbete för hållbar utveckling och klimatanpassning. Programmet fastställer att det klimat- och miljöpolitiska programmet för berörda verksamheter², ska vara ett känt och tydligt redskap för målstyrning och vara ett värdefullt arbetsredskap för verksamhetsplanering, genomförande, utvärdering, analys och utveckling.

¹ Av kommunens årsredovisning 2020 framgår vilka resterande Agenda 2030 mål som kopplats till övriga strategiska mål i kommunen.

² De kommunala verksamheter som i första hand omfattas av det Klimat- och miljöpolitiska programmet är verksamheterna barnomsorg och skola, energi- och klimatrådgivning, fastighet, kostenheten, samhällsbyggnad, upphandling och de kommunala bolagen Götene Vatten & Värme AB och AB GöteneBostäder. Övriga kommunala verksamheter ska agera på ett hållbart sätt i sin vardagsverksamhet och samverka med ovan nämnda aktörer när så behövs.

I det klimat- och miljöpolitiska programmet finns följande 7 politiska mål formulerade, dessa utgår från Sveriges sexton miljö kvalitetsmål och tydliggör kommunens politiska viljeinriktning.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Giffri miljö
3. Levande sjöar och vattendrag
4. Grundvatten av god kvalitet
5. Levande skogar
6. God bebyggd miljö
7. Ett rikt odlingslandskap

Till respektive mål anges ett antal indikatorer (totalt 33 indikatorer³) som beskriver önskvärda resultat på uppställda mål. I programmet noteras ingen koppling till de globala målen i Agenda 2030, vilket förklaras med att programmet arbetades fram under 2018 och då var kommunens arbete med Agenda 2030 ännu inte påbörjat.

Kommunernas klimatlöften 2030 - Västra Götaland ställer om

Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen tog under 2017 fram ett dokument kallat "*Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*". Dokumentet redovisar regionala prioriteringar, fokusområden, möjliga åtgärder/satsningar för att nå det regionala målet om ett fossiloberoende samhälle senast år 2030. Kommunstyrelsen antog 2020-11-04 §225 8 av dessa 20 klimatlöften. I intervjuer framgår att löftena valdes fram vid en workshop som genomfördes av både politiker och tjänstepersoner. Vidare var ambitionen att välja klimatlöften som kunde kopplas till redan pågående aktiviteter i kommunen. Götene kommuns valda klimatlöften är:

1. Vi använder en klimatstyrande resepolicy
2. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal
3. Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar
4. Vi använder cirkulära möbler
5. Vi gör investeringar för energieffektiviseringar
6. Vi producerar egen sol
7. Vi har 100 procent förnybar el i kommunens elavtal
8. Vi arrangerar event/aktiviteter riktat till allmänheten om klimat.

Utöver ovanstående dokument har Götene kommun en antagen energi- och klimatplan för åren 2012–2016 som beslutats av kommunfullmäktige 2013-02-25 §8. Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Vidare har kommunen en strategi för energieffektivisering som arbetades fram under 2011. Båda dokumenten är vid tiden för granskningen utdaterade och har inte återaktualiserats. Aktualisering av energiplanen är även en av indikatorerna i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

I intervjuer med kommunens olika sektorer framgår att det finns delade meningar om huruvida ovanstående ambitioner och målsättningar i kommunen är tillräckligt tydliga.

³ Se bilaga för redovisning av indikatorer i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Finns det ett tydligt program för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor?

Delvis.

Granskningen visar att Götene kommun har flera kompletterande styrdokument för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor. Inriktningen anges genom budget 2021, det klimat- och miljöpolitiska programmet, och genom kommunens antagna klimatlöften 2030. I tillägg till dessa dokument finns även kommunens ledningssystem för politisk målstyrning och systematiskt kvalitetsarbete. Vi konstaterar att kommunens hållbarhetsarbete inte finns sammanfattat i ett gemensamt styrdokument, vilket enligt vår bedömning riskerar att försvåra styrning och uppföljning.

Granskningen visar också att det finns delade meningar i kommunen om ambitioner och målsättningar i kommunen är tillräckligt tydliga.

Konkretisering av mål

Revisionsfråga 3: Har hållbarhetsstrategin med tillhörande lokala mål konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?

lakttagelser

Konkretisering av fullmäktiges strategiska mål och Agenda 2030

Som ovan nämnt under revisionsfråga 2 har Götene kommun flera kompletterande styrdokument för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor. Till kommunfullmäktiges strategiska mål "en klimat- och miljösmart kommun" har verksamhetsmål beslutats och indikatorer kopplats. Utifrån verksamhetsmålen tar ledningen för sektorer och enheter fram årliga handlingsplaner för sitt verksamhetsområde. Nedan presenteras kommunstyrelsens-, nämnden för utbildning, kultur och fritids- samt socialnämndens mål inom området samt tillhörande indikatorer/genomföranden.

Kommunstyrelsen:

- Götenes tillväxt ska ske socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart
 - *Indikator:* Aspekterna säkras i detaljplanearbetet
- Miljöranking bland de 100 främsta
 - *Indikator:* Förbättra miljöranking
 - *Indikator:* Planlägga/budgetsätta KS genomförandepunkter i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Nämnden för utbildning, kultur och fritid:

- Barn och elever ska ges kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och hållbar utveckling.
 - *Indikator:* Barn och elever har förståelse för och vet innebörden av en god miljö och hållbar utveckling.
- Invånare ska ges tillgång till information för att kunna agera för en god miljö och hållbar utveckling.
 - *Indikator:* Invånare, unga som äldre, har förståelse för och kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och hållbar utveckling.

- *Indikator*: Ge förutsättning för att lära sig om hållbar utveckling.

Socialnämnden:

- Socialnämnden verkar för en begränsad klimatpåverkan
 - *Indikator*: Ta fram en handlingsplan för en ökad miljömässig hållbarhet inom sektor omsorg 2020.

För kommunstyrelsens del finns en handlingsplan upprättad för sektor *samhällsbyggnad* samt *ledning och stöd*. Av handlingsplanerna framgår aktiviteter/åtgärder, önskvärt resultat, när det ska göras, ansvar och hur det ska följas upp. Av handlingsplanen för samhällsbyggnad framgår att miljörankingen ska förbättras och att planlägga och budgetsätta genomförandepunkter i det klimat- och miljöpolitiska programmet. I sektor ledning och stöd framgår sektorns olika enheters bidrag till det strategiska målet. Bland annat ska löneenheten minska antal papperslönespecifikationer och serviceenheten ska informera om kommunens e-tjänster.

För socialnämndens del framgår att en handlingsplan "för ökad miljömässig hållbarhet ska tas fram", vilket beslutades av nämnden 2020-08-25. Av handlingsplanen framgår aktivitet/åtgärd samt önskvärt resultat. Bland annat framgår att verksamheten ska använda giftfria miljövänliga rengöringsprodukter samt använda miljövänliga bilar och minska transporter/resor i tjänsten samt i första hand köpa in livsmedel producerad i Sverige. Av handlingsplan sektor omsorg 2021 framgår att verksamheten ska arbeta med åtgärder enligt tidigare framtagen handlingsplan samt med kommunens antagna klimatlöften och de globala målen.

Av handlingsplanerna för sektor kultur och fritid samt barn och utbildning 2021, framgår vilka insatser som ska göras och dess förväntade resultat. Bland annat ska verksamheten arbeta med kemikaliesmart förskola och klimatsmart fritidshem. Kultur och fritid ska arbeta med klimatmål under 2021.

I intervjuer konstateras att kunskapen om kommunfullmäktiges strategiska mål "*en klimat- och miljösmart kommun*" är utbredd i kommunen och den politiska viljeriktningen upplevs som känd. I respektive handlingsplan noteras i huvudsak aktiviteter/insatser som ska göras inom målområdet och flera av aktiviteter/insatserna saknar kvantifierbara mätvärden eller nulägen. Vi noterar dock att uppföljningen av sektor omsorgs handlingsplan har kvantifierade resultatuppföljningar.

Vid tiden för granskningen pågår ett arbete med att implementera Agenda 2030:s globala mål i kommunens verksamhetsplaner och kvalitetsredovisningar. Vi noterar att respektive sektors handlingsplan innehåller en redogörelse för vilket eller vilka globala mål som är kopplade till verksamhetsmålet.

Konkretisering av det klimat- och miljöpolitiska programmet

I det klimat- och miljöpolitiska programmet finns 7 politiska mål vilka tydliggör den politiska viljeriktningen. Som tidigare nämnt finns total 33 indikatorer⁴ upprättade som beskriver önskvärda resultat på uppställda mål. Exempel på indikatorer är:

- *Användningen av fossila bränslen av egna och upphandlade transporter ska minska.*
- *Användningen av bekämpningsmedel ska minska.*
- *Miljögifter i avloppsvatten och slam ska minska.*

⁴ Se bilaga för redovisning av indikatorer i det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Till indikatorerna framgår inte något utsatt målvärde, det vill säga med hur mycket fossila bränslen ska minska för att målet ska bedömas som uppnått under programperioden. I programmet framgår att det ska vara ett arbetsredskap för utvärdering, analys och utveckling men det framgår inte hur och när programmet ska följas upp. Det framgår inte om och vilka resurser som avsatts för programmets genomförande under programperioden som helhet. I budget 2021 noteras att ett antal indikatorer i programmet som kräver extra medel i budgeten har resurssatts, däribland kulturmiljöinventering, naturvårdsinsatser för pollineringsinsatser och ökad biologisk mångfald, samt vattenförsörjningsplan. Vidare noteras att "planlägga och budgetsätta kommunstyrelsens genomförandepunkter i det klimat och miljöpolitiska programmet" är en indikator och insats som ska göras inom ramen för sektor samhällsbyggnads handlingsplan. Enligt intervju är detta inte färdigställt på grund av resursbrist.

I intervjuer med representanter från kommunens olika sektorer framgår att det finns en hög kännedom om det klimat- och miljöpolitiska programmets innehåll och flera sektorer i kommunen uppges bidra till måluppfyllelse på flera olika sätt genom projekt och aktiviteter. Någon tydlig koppling mellan respektive sektors handlingsplan och vilka indikatorer som respektive sektor arbetar med inom ramen för det klimat- och miljöpolitiska programmet har inte noterats. Vi noterar dock att flera aktiviteter och insatser som sektorerna arbetar med, är i linje med programmets genomförande. Ett exempel på detta är det klimat- och det miljöpolitiska programmets mål "Giffri miljö" och sektor barn och utbildnings arbete med kemikaliesmart förskola samt sektor omsorgs arbete med att enbart använda giffria miljövänliga rengöringsprodukter.

Skara och Götene kommuner har en gemensam nämnd för service och teknik. Förvaltningsledningen är lokaliserad till Skara kommun. I kommunerna ansvarar service och teknik för gator och parker, fastigheter (kommunens egna samt inhyrda lokaler), kost och lokalvård. I det klimat- och miljöpolitiska programmet pekas nämndens verksamhet ut som en av flera kommunala verksamheter som i första hand påverkas av programmets genomförande. Det noteras ingen tydlig konkretisering av varken fullmäktiges mål "en klimat- och miljösmart kommun" eller det klimat- och miljöpolitiska programmet i nämnden för service och tekniks verksamhetsplan för 2021. Däremot har nämnden haft målsättningar under 2020⁵ som bidragit till kommunfullmäktiges mål i Skara inom bland annat kostavdelningen avseende lågt matsvinn, minskad fordonsanvändning samt minskad energiåtgång i fastigheterna. Dessa målsättningar ligger även i linje med Götene kommuns klimat- och miljöpolitiska programmets genomförande⁶.

Arbetet med klimatlöften

I kommunen är det kommunutvecklaren inom sektor samhällsbyggnad som har ansvar för implementeringen av kommunens antagna klimatlöften. Enligt intervju arbetar flera sektorer med och bidrar till klimatlöftena inom ramen för redan pågående aktiviteter i respektive sektor. Exempel på detta är arbetet med cirkulära möbler samt event/aktiviteter riktat till allmänheten om klimat. Vid intervju uppges att det har varit

⁵ Enligt Service och tekniks verksamhetsrapport 2020.

⁶ Exempel på detta är indikatorer inom ramen för "Mål begränsad klimatpåverkan". Exempelvis indikatorn energieffektivisering ska ske vid kommunens fastigheter och indikatorn kommunen ska kartlägga sina verksamheter och minimera matsvinnet.

svårare att nå och införliva klimatlöftena avseende upphandling. Götene kommun har två klimatlöften kopplade till arbete med upphandling: "Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal" och "Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar". Klimatlöftena innebär att kommunen "ska agera förebild och ställa höga miljökrav vid upphandlingar av till exempel fordon och transporter". I intervju framgår att det inom närtid kommer att genomföras en större upphandling avseende skolskjuts. Det framgår dock vid intervjuer att det finns en osäkerhet kring på vilket sätt klimatlöftena har tagits eller kommer att tas i beaktning vid upphandlingen.

Kommunutvecklaren inom sektor samhällsbyggnad har inom ramen för sin anställning ett samordningsansvar för kommunens klimat- och miljöarbete, kommunens klimatlöften samt är kommunens kontaktperson för Agenda 2030 samt kommunens deltagande i Glokala Sverige. I intervju uppges ingen uttalad procentsats av tjänsten som ska ägnas åt arbetet. Vid tiden för granskningen finns ingen hållbarhetsstrategi eller motsvarande i kommunen. Som tidigare nämnt framgår det i intervjuer med de olika sektorerna, att det finns delade meningar om huruvida ovanstående ambitioner och målsättningar i kommunen är tillräckligt tydliga. Vidare finns det delade meningar om huruvida det finns tillräckliga resurser avsatta för arbetet samt vilka mål som är mest styrande och prioriterade. I intervju framgår också att det finns en resursmässig begränsning i att Götene är en mindre kommun.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Har hållbarhetsstrategin med tillhörande lokala mål konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?

Delvis.

Granskningen visar att kommunfullmäktiges strategiska mål "en klimat- och miljösmart kommun" har konkretiserats genom verksamhetsmål och indikatorer. Det finns handlingsplaner för respektive sektor upprättade, där insatser/åtgärder som pågår på enheterna framgår inom ramen för det strategiska målet. Vidare noteras att respektive sektors handlingsplan innehåller en redogörelse för vilket eller vilka Agenda 2030 mål som är kopplade till verksamhetsmålet. Vi noterar dock att konkretiseringen av kommunfullmäktiges strategiska mål är svagt i nämnden för service och tekniks verksamhetsplan 2021.

Vi bedömer även att det klimat- och miljöpolitiska programmet inte konkretiserats i tillräcklig utsträckning i kommunens olika verksamheters styrande dokument. Någon tydlig röd tråd/koppling mellan respektive sektors handlingsplan och vilka indikatorer som respektive sektor arbetar med och bidrar till, utifrån det klimat- och miljöpolitiska programmet, har inte noterats. Vi noterar att flera aktiviteter som genomförs inom kommunens olika sektorer ligger i linje med programmets ambitioner.

Vidare bedömer vi att mätbarheten i kommunens målstyrning generellt kan förbättras genom att respektive mål har ett tillhörande mått (indikator) och målvärden (vilket förväntat resultat vill vi se?), detta för att kunna utvärdera att de insatser/åtgärder som genomförs har haft en avsedd effekt. I vår granskning har vi noterat att sektor omsorg har kommit en god bit på väg vad gäller kvantifiering och mätbarhet.

Vi kan i granskningen inte bedöma vilka mål/indikatorer som är mest styrande och prioriterade. Genom att dokumenten inte anger vilka resurser som avsatts i arbetet är det svårt att avgöra vilka ekonomiska resurser som avsatts för att arbeta med de omfattande målen som avser kommunens hållbarhetsarbete.

Kommunicering i organisationen

Revisionsfråga 4: Har hållbarhetsstrategin och beslutade aktiviteter kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?

lakttagelser

Som tidigare nämnts upplevs Götene kommuns hållbarhets ambitioner och viljeriktning som utbredd i kommunen. Samtliga intervjuade tjänstepersoner har en god kännedom om fullmäktiges strategiska mål samt det klimat- och miljöpolitiska programmet och dess innehåll. Götene kommun deltar sedan 2020 i Glokala Sverige som är ett kommunikation- och utbildningsprojekt med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030. Av Götene kommuns årsredovisning framgår att ett stort antal medarbetare, både politiker och tjänstepersoner, har deltagit i de utbildningsinsatser som skett inom ramen för projektet.

I kommunen finns en kvalitetsstyrningsgrupp, "KRIT-gruppen", vilken är ett forum där kommunutvecklarna från flera sektorer samlas en gång i månaden för att diskutera styrning, resultat och uppföljning i kommunen. Det är bland annat i denna grupp som arbetet med Agenda 2030 och dess konkretisering skett.

Det är även i KRIT-gruppen som beslutade aktiviteter kommuniceras. I gruppen finns möjlighet att diskutera aktiviteter och mål inom ramen för fullmäktiges mål och även det klimat- och miljöpolitiska programmet. KRIT-gruppen diskuterar dock hela kommunens målstyrning och kommunens övriga strategiska områden och är inte specifikt riktad mot hållbarhetsfrågor. Enligt intervju har kommunen ingen enskild grupp eller formella samråds- eller arbetsgrupper för att diskutera hållbarhetsfrågor specifikt.

Utöver KRIT-gruppen har kommunen en ledningsgrupp, där möjlighet finns att kommunicera beslutade aktiviteter.

Det är kommunutvecklaren inom sektor samhällsbyggnad som har ett samordningsansvar att bistå med kunskap till övriga utvecklare i kommunen.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Har hållbarhetsstrategin och beslutade aktiviteter kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?

Ja.

Granskningen visar att kännedom om kommunens politiska ambitioner och program är hög och utbredd i organisationen. Vidare deltar kommunen i Glokala Sverige som är ett kommunikation- och utbildningsprojekt med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner. Beslutade aktiviteter kommuniceras bland annat genom kommunens KRIT-grupp.

Kommunen har dock inget enskilt forum eller samrådsgrupp inom ramen för kommunens hållbarhetsarbete, vilket hade kunnat underlätta den kontinuerliga dialogen i dessa frågor.

Arbetet med uppföljning

Revisionsfråga 5: Sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider?

lakttagelser

En samlad uppföljning av kommunens mål och aktiviteter görs inom ramen för kommunens KRIT-grupp, där frågor om styrning, resultat och uppföljning diskuteras. Vid dessa träffar diskuteras respektive sektors måluppfyllelse för året. I Götene kommun redovisas respektive nämnds samlade måluppfyllelse kopplat till indikatorer/aktiviteter som genomförts avseende det strategiska målet "en klimat- och miljösmart kommun" till kommunfullmäktige i samband med delårsrapport och årsredovisning. Med hjälp av en färgskala visas hur långt arbetet har nått med respektive åtgärder kopplade till de olika indikatorerna utifrån det arbete som genomförts.

Figur 2: Bedömning av måluppfyllelse

4. Grönt	- Vi har genomfört åtgärden
3. Gult	- Vi är på god väg att genomföra åtgärden
2. Orange	- Vi har en bra bit kvar tills vi genomfört åtgärden
1. Rött	- Vi har inte åtgärdat
0. Vit	- Mått/statistik saknas, gammalt mått eller ändrad metod. Ej uppföljningsbart.

I delårsrapport 2020 framgår antalet indikatorer för det strategiska målet samt en tillhörande uppföljning/analysredovisning. I delårsrapporten 2020 bedöms kommunstyrelsens mål att "Götenes tillväxt ska ske socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart" som grön/genomförd. Däremot är prognosen för kommunstyrelsens mål "Miljöranking bland de 100 främsta" som röd/ej åtgärdad. Detta med hänvisning till att Götene kommun har försämrat sitt resultat i rankingen. Vidare konstateras att kommunen i nuläget inte i någon högre grad arbetar med de områden som rankingen efterfrågar och att rankingen inte tar hänsyn till kommunens egna aktuella och prioriterade klimat- och miljöinsatser, något som också påpekas i samband med intervjuer.

För nämnden för utbildning, kultur och fritid är bedömningen att deras två mål "Barn och elever ska ges kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och hållbar utveckling" och "Invånare ska ges tillgång till information för att kunna agera för en god miljö och hållbar utveckling" som gul/på väg att genomföra åtgärden. Av beskrivningen framgår att i både förskola och fritidshem pågår ett aktivt arbete för en arbetsplats som ska vara kemikaliefri. Det har även genomförts föreläsningar i samarbete med sektor samhällsbyggnad kring hållbarhetsfrågor.

Socialnämndens mål "Socialnämnden verkar för en begränsad klimatpåverkan" bedöms som grön/genomförd. Detta då den planerade handlingsplanen för en begränsad klimatpåverkan är framtagen och beslutad inom sektor omsorg.

En samlad prognos för måluppfyllelsen avseende fullmäktiges mål "en klimat- och miljösmart kommun" noteras inte i delårsrapport 2020.

Vidare följs måluppfyllelsen upp i samband med årsredovisningen 2020. Den samlade bedömningen är enligt följande skala nedan:

Figur 3: Bedömning av måluppfyllelse 2020 enligt årsredovisning

Strategiskt mål: En klimat- och miljösmart kommun.

Måluppfyllelse

2020

I årsredovisningen 2020 redovisas aktiviteter som genomförts och resultat. Bland annat har en dialog skett och sker med de kommunala verksamheter som berörs av Aktuell Hållbarhets miljöranking om aktuellt läge. Vidare lyfts deltagandet i Glokala Sveriges utbildningsprojekt Agenda 2030 samt att de åtta klimatlöftena som Götene kommun lämnat löfte om att genomföra under 2021, är under behandling. Dessutom lyfts att ett fortsatt arbete med klimatsmarta fritidshem och kemikaliesmart förskola pågår. En handlingsplan för en begränsad klimatpåverkan är framtagen och beslutad inom sektor omsorg. Av årsredovisningen konstateras att Covid-19 pandemin till viss del har påverkat arbetsinsatserna under året. Den sammantagna bedömningen i årsredovisningen är att målet har en gul bedömning, nämligen att kommunen är på god väg att genomföra åtaganden.

Uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet

I en rapport "Nuläge och förslag till åtgärder inom ramen för Götene kommuns klimat och miljöpolitiska program" daterad 2020-05-12, redovisas nuläge (maj 2020) för de verksamhetsinsatser som sker för att uppnå klimat- och miljöprogrammets indikatorer. Rapporten redovisar även förslag till ytterligare insatser under programperioden för att uppnå indikatorernas målsättningar. Uppföljningen genomfördes av kommunutvecklaren inom sektor samhällsbyggnad. Av rapporteringens slutsatser framgår att kommunens olika verksamheter och kommunala bolag i hög grad arbetar med programmets 33 indikatorer. Två indikatorer har färdigställts: kommunala vattentäkter har numera fastställda skyddsområden och en långsiktig VA-plan finns för Götene kommun. 28 av programmets indikatorer hanteras löpande eller hanteras med särskilda arbetsinsatser. För tre indikatorer har ännu inte ett arbete inletts, dessa är:

- en aktualisering av energiplan med mål om 100 % förnyelsebar energianvändning
- ett nytt livsmedelpolitiskt program ska tas fram
- en kulturmiljöinventering ska genomföras.

Enligt intervjuer har uppföljningen av det klimat- och miljöpolitiska programmet inte tagits del av kommunstyrelsen på politisk nivå. En anledning till detta uppges vara på grund av förändringar av personella resurser inom sektor samhällsbyggnad. I programmet noteras inga direktiv för hur och på vilket sätt uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet ska utföras. I intervju med kommunstyrelsens presidium ska en ny uppföljning av programmet genomföras i närtid och tanken är att uppföljning av programmet ska ske inom ramen för den ordinarie uppföljningsprocessen i kvalitets- och ledningssystemet.

Någon uppföljning av kommunens klimatlöften har ännu inte gjorts utan planeras att göras under hösten 2021. Det finns inget styrdokument som formaliserar denna uppföljningsprocess.

Bedömning

Revisionsfråga 5: Sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider?

Delvis

Granskningen visar att en löpande uppföljning av kommunfullmäktiges strategiska mål "en klimat- och miljösmart kommun" genomförs i samband med den ordinarie uppföljningsprocessen i kvalitets- och ledningssystemet. Vidare följs de insatser/åtgärder som pågår inom respektive nämnd/sector upp inom ramen för kommunens KRIT-grupp. Vi bedömer dock att transparensen och redovisningen i bedömningen av måluppfyllelsen kan öka, både i sektorernas handlingsplaner men också i kommunens delårsrapport och årsredovisning, vilket kräver en tydligare redovisning av utfallet för respektive indikator med tillhörande mått och målvärden.

Granskningen visar att den uppföljning som gjorts avseende det klimat- och miljöpolitiska programmet inte följts upp politiskt, vilket vi bedömer som en brist. Vidare har några direktiv för hur och på vilket sätt det klimat- och miljöpolitiska programmet ska följas upp inte noterats. Som tidigare konstaterats under revisionsfråga 3, saknas en tydlig koppling mellan respektive sektors handlingsplan och vilka indikatorer som respektive sektor arbetar med inom ramen för det klimat- och miljöpolitiska programmet. Enligt vår mening skulle konkretiseringen av programmet även förenkla och förtydliga uppföljningen.

Vidtagna åtgärder utifrån rapportering

Revisionsfråga 6: Har beslut fattats med anledning av genomförd uppföljning?

Iakttagelser

Inom ramen för granskningen har en genomgång gjorts av kommunstyrelsens protokoll 2020-2021 (maj). Av protokoll noteras att kommunstyrelsen beslutat om en klimatstyrande resepolicy 2021-05-05 §106 i enlighet med kommunens klimatlöften. Vidare noteras att vid sammanträdet 2020-11-04 §228 beslutade kommunstyrelsen att en handlingsplan för hållbar plastanvändning i Götene kommun ska utarbetas. Av kommunstyrelsens beslut framgår att handlingsplanen ska läggas fram senast våren 2021. Enligt intervju pågår arbetet fortfarande och handlingsplanen planeras att vara klar för behandling av kommunstyrelsen hösten 2021.

I budget 2021 har ett antal indikatorer i det klimat- och miljöpolitiska programmet resurssatts, däribland kulturmiljöinventering, naturvårdsinsatser för pollineringsinsatser och ökad biologisk mångfald, samt vattenförsörjningsplan.

Som tidigare nämnt har kommunstyrelsen ett verksamhetsmål om att förbättra sin miljöranking. Av flera intervjuade har styrmåttet ansetts som problematiskt. I samband med delårsbokslutet 2020 konstateras att kommunen har försämrat sitt resultat i förhållande till sitt mål. Vidare konstateras i delårsrapport 2020 att de insatser som genomförs, för närvarande utifrån kommunens klimat- och miljöpolitiska program och

klimalöften, inte med säkerhet påverkar kommande miljöranking som Aktuell Hållbarhet genomför. Inom ramen för granskningen och utifrån genomförd protokollgranskning, har vi inte noterat några särskilda vidtagna åtgärder kopplat till ovanstående iakttagelse. Kommunstyrelsen har trots ovanstående iakttagelse, valt att behålla indikatorn även 2021. Vid sammanträdet 2021-04-07 §66 tog kommunstyrelsen del av Götene kommuns svar på Aktuell Hållbarhets enkät för 2021 och vi noterar att Götene kommun i årets miljöranking hamnar på plats 229 (fg år plats 267).

Bedömning

Revisionsfråga 6: Har beslut fattats med anledning av genomförd uppföljning?

Delvis

Granskningen visar att kommunstyrelsen har fattat beslut i form av resursallokering i budget 2021 avseende det klimat- och miljöpolitiska programmet. Vidare har beslut fattats om en resepolicy i enlighet med kommunens antagna klimalöften.

Granskningen visar dock att kommunstyrelsen inte tagit del av någon uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet, vilket enligt vår mening försvårat för kommunstyrelsen att vidta åtgärder. Vidare konstateras att kommunstyrelsen inte vidtagit några åtgärder kopplat indikatorn miljöranking, trots att den anses som problematisk och inte anses ta hänsyn till kommunens arbete som genomförs i stort.

Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen, utifrån sitt övergripande ansvar, *inte helt* bedriver en ändamålsenlig styrning av kommunens hållbarhetsarbete i allmänhet, och miljö- och klimatarbete i synnerhet.

Nedan presenteras bedömning för varje revisionsfråga, för fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Har kommunen definierat vad hållbarhet och hållbar utveckling innebär för kommunen och finns en tydlig planering?	Ja Detta återfinns i det politiskt antagna ledningssystemet.	
2. Finns det ett tydligt program för hur kommunen ska arbeta med miljö- och klimatfrågor?	Delvis Det finns flera kompletterande styrdokument men inget sammanfattande styrdokument/strategi. Ambitioner och målsättningar upplevs i vissa fall som otydliga.	
3. Har hållbarhetsstrategin med tillhörande lokala mål konkretiserats i uppföljningsbara mål/aktiviteter och har erforderliga resurser avsatts?	Delvis En tydlig röd tråd mellan det politiska programmet och verksamheternas handlingsplaner saknas. Mätbarheten kan förbättras. Resurser upplevs i vissa fall som ett problem.	
4. Har hållbarhetsstrategin och beslutade aktiviteter kommunicerats i organisationen på ett tillfredsställande sätt?	Ja Kännedom om kommunens politiska ambitioner och program är utbredd i organisationen. Kommunikationen upplevs som god.	

5. Sker en löpande uppföljning av hur arbetet med att nå mål och genomföra aktiviteter fortskrider?

Delvis

Det behövs en tydligare redovisning av utfallet för respektive indikator. Politisk uppföljning av det klimat- och miljöpolitiska programmet har ej gjorts.

6. Har beslut fattats med anledning av genomförd uppföljning?

Delvis

Då uppföljning delvis saknats, har beslut heller inte kunnat fattats utifrån någon uppföljning. Beslut i form av budget och åtgärd av klimatlöften har dock fattats.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning och utifrån kommunstyrelsens övergripande ansvar lämnar vi ett antal rekommendationer:

- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att se över antalet mål inom miljö- och hållbarhetsområdet för att tydliggöra prioriteringar.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att tydligt resurssätta målen som presenteras i det klimat- och miljöpolitiska programmet.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att det klimat- och miljöpolitiska programmet tydligare konkretiseras i kommunens olika verksamheters styrande dokument och hos de kommunala verksamheter som i första hand omfattas av programmet, däribland nämnden för service och teknik (liknande den koppling som gjorts av de globala målen).
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att samla de politiska ambitionerna i ett samlat dokument för att underlätta styrning och uppföljning inom området.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att öka mätbarheten av mål genom att respektive mål har ett tillhörande mått (indikator) och målvärden (vilket förväntat resultat vill vi se?). Detta för att kunna utvärdera att de insatser/åtgärder som genomförs har haft en avsedd effekt.
- Vi rekommenderar kommunstyrelsen att systematiskt följa upp det klimat- och miljöpolitiska programmet.

Bilagor

1. Politiska mål och indikatorer för programperioden år 2019-2024

Begränsad klimatpåverkan	<ul style="list-style-type: none">•Energieffektivisering ska ske vid kommunens fastigheter.• Cykelplanen ska genomföras för att utveckla attraktiva, sammanhängande och säkra cykelstråk.• Samtliga kommunala fordon ska drivas med förnybara och hållbara alternativ 2030.• Användningen av fossila bränslen av egna och upphandlade transporter ska minska.• Förutsättningar ska skapas för att andelen lokalproducerad förnyelsebar energi kan öka.• Kommunen ska kartlägga sina verksamheter och minimera matsvinnet.• Kommunen ska aktualisera sin energiplan, med mål om 100 % förnyelsebar energianvändning.• Ett livsmedelspolitiskt program ska tas fram.• Aktivt arbete sker för att resande och transporter ska bli mer miljö- och klimatsmarta.
Giftfri miljö	<ul style="list-style-type: none">•Kommunens verksamheter ska vara så giftfria som möjligt så att människor och miljö inte påverkas negativt.• Kunskapen om miljögifter i miljön och i människor ska öka.• Användningen av bekämpningsmedel ska minska.• Miljögifter i avloppsvatten och slam ska minska.
Levande sjöar och vattendrag	<ul style="list-style-type: none">•Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras.• Mariedalsån/Råmmåns kulturmiljövärden och dess möjligheter till aktivt friluftsliv ska värnas.• Götene kommun ska arbeta för att en våtmarkssatsning sker i kommunen med syfte att stärka landskapets egen förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden och öka tillskottet till grundvattnet, bidra till biologisk mångfald och minskad övergödning.• Skyddsområden längs åar och vattendrag ska inrättas på kommunens mark.
Grundvatten av god kvalitet	<ul style="list-style-type: none">•Kommunala vattentäkter ska ha fastställda skyddsområden• En långsiktigt hållbar VA-plan ska finnas i kommunen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vattenförsörjningsplan ska finnas i kommunen. • Kommunen ska minska användning av miljöfarliga ämnen i kommunala verksamheter som riskerar att skada eller försämra grundvattnet i kommunen. • Utbyggnaden av vatten och avlopp ska ske med utgångspunkt i ett kretsloppstänk och dagvattnet ska tas om hand på ett hållbart sätt för att skydda vattenkvaliteten och för att undvika lokala översvämningar.
Levande skogar	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ska tillgängliggöra fler miljöer i våra tätortsnära skogar • Kommunens skogar ska skötas på ett naturvänligt och för allmänheten tillgängligt sätt för ett utökat friluftsliv. • Skogsbruksplanen förnyas regelbundet och klimatanpassas.
God bebyggd miljö	<ul style="list-style-type: none"> • Radon, fukt, mögel och buller ska minska då dessa faktorer påverkar hälsan negativt. • Kommunen ska bedriva en hållbar bebyggelseplanering. • Samhället ska anpassas till klimatförändringarna. • Tillgång till tätortsnära rekreationsområden, t.ex. vatten, skogar och parkområden ska tillgodoses. • En minskad energianvändning ska kunna ske i bostäder och lokaler.
Ett rikt odlingslandskap	<ul style="list-style-type: none"> • Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och stärks. • En kulturmiljöinventering ska genomföras. • Invasiva arters spridning ska motverkas.

2021-06-22

Peter Aschberg

Erika Roselea

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Götene kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-02-19. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.